

ВЯЛІКІ І ТОЎСТЫ ЛОРЫ: ЛЮБІМЫ ПРАЎНУК, ЯКІ ГУЛЯЕ ПА НАЧАХ

У год Малпы кожны мае свае надзеі. Але адна справа — жыць пад знакам Малпы, а іншая — кожны дзень праводзіць побач з гэтым хітрым звяркою. Ужо два гады ў мінскай кватэры жы- вуць дзяўчына Ія Каломенцава і яе гадаванец — вялікі і тоўсты лоры Олівер. Як жа яны ўжы- ваюцца? Каб зразумець гэта, выпраўляемся да іх у госці.

Чужыя людзі — стрэс для Олівера

Сустрэчу Ія прызначае на вечар пятніцы. Дзявятая гадзіна. У гэты час начны звярок Олівер прачынае- ецца — спаць ён кладзецца а сёмай раніцы, калі гаспадыня сыходзіць на працу. Мы заходзім у пакой Іі і ад- разу заўважаем вялікую клетку. З доміка-спальні асцярожна і недавер- ліва высюваецца невялікая галава. Вялікія сумныя вочы з цікаўнасцю разглядаюць гасцей. Лоры глядзіць пранікнёна і вінавата, як хатні эльф Дабі з «Гары Потэра».

— Олі яшчэ не прачнуўся, — кажа Ія і ідзе наразаць на кавалкі невялі- кі яблык — гатаваць свайму сябру вячэру. Мы з Сяргеем «прыліпаем» да клеткі і не можам адарваць вачэй ад лоры (мой унутраны «міміметр» проста зашкальвае). У пакой спа- койна заходзіць руская блакітная кошка Нора — яшчэ адна гадаван- ка сям’і Каломенцавых. У адрознен- не ад недаверлівага Олі яна адразу ідзе на кантакт, не звяртаючы ўвагу на свайго экзатычнага суседа. Вяр- таецца Ія. Ubачыўшы ў руках гаспа- дыні кавалкі яблычка, Олівер вельмі павольна працягвае пярэдняю лапку і малюсенькімі пальчыкамі акуратна забірае вячэру. Голад перамог страх. Адзін кавалак, другі, трэці — малпа са смакам упісвае садавіну, асаблі- ва не саромеючыся гасцей, хоць мы памятаем: чужыя людзі — стрэс для гэтай жывёлы. Сачыць за рухамі Олі- вера — адно задавальненне, калі не сказаць больш — сапраўдная меды- тацыя. Заднія ногі: для лоры — яны і апора, і страхука. Язычок у малпы дваіны — каб усё праматцаваць. Да чаго ж асцярожны!

— Спачатку я спала па некалькі гадзін у дзень: не магла адарвацца ад клеткі, назірала за Оліверам, — прыгадвае Ія.

Увогуле ж, першыя месяцы з экзат- ычным прыматам у дзяўчыны былі няпростымі: Олівер доўга прывычай- ваўся да новай абстаноўкі. У мінскую кватэру трохмесячная малпа трапіла ажно з маскоўскага пітомніка. Па сло- вах Іі, напачатку ён не ішоў на рукі і не цягнуў, калі да яго дакраналіся. На гэта ён адказваў укусамі. Але клопат Іі і час зрабілі сваю справу: нарэшце Олівер асвоіўся і адчуў сябе тут гас- падаром.

— Гэта той выпадак, калі чалавек не можа стаць уласнікам для жывёлы, як для ката ці сабакі. Олівер не будзе рабіць тое, што яму загадваюць. Яго нельга проста так ціскаць альбо ця- гаць — толькі ў тым выпадку, калі ён дазволіць, — адзначае дзяўчына.

Олівер падабаецца, калі Ія яго вычэсвае. Звярок адразу расслаб- ляецца і ў адказ пачынае старанна вылізваць руку сваёй гаспадыні. За- даволіць яго цяжка, затое раззлаваць вельмі проста. Асабліваю нелюбоў лоры мае да падгузнікаў. Ія апранае іх на Олівера, калі выпускае прыма- та пагуляць па кватэры. Пакуль пад- гузнік чысты — усё добра. Зрабіўшы справу, Олі страшна раздражняе- ца: чаму гэта ён вымушаны насіць на сабе нешта непрыемнае? За та- кую непавагу Ія можа атрымаць ад «Олівера» — укусы лоры зажываюць доўга. Мне ж давялося адчуць лёгкі пракус на першы погляд бяскрыўднай малпачкі...

ЗВЯЗДА



У Олівера сумны, а часам крыху вінаваты позірк — як у эльфа Дабі з «Гары Потэра».

Дарэчы, чаму ён вялікі і тоўсты, хоць ваżyць усяго два кілаграмы? Аказалася, што ў сямействе лорые- вых ёсць сапраўды маленькія малпы. Даволі часта лоры памылкова назы- ваюць лемурамі, але гэта не так. Ло- ры, альбо лорыевыя, — самастойнае сямейства макраносых прыматаў, якое складаецца з пяці родаў: бен- гальскі, павольны, яванскі, каліман- танскі, малы.

Ubачыць шакалад — вочы расшыраюцца

Ія прызналася, што раней нават не думала заводзіць хатнюю жывёлу. Кошка Нора — гадаванка сястры. Але, убачыўшы ў інтэрнэце фота вялікіх і тоўстых лоры, дзяўчына «загарэла- ся» і пачала чытаць пра незвычайных

пільна сочыць за рацыёнам свайго сябра: цвыркуні, мадагаскарскія прусакі, перапяліныя яйкі, садавіна, агародніна і нават вітаміны ў гелі «Супрадзін кідс». Але ж забароне- ны плод заўжды самы смачны! Ад- нойчы Олі пакаштаваў шакаладных цукерак. Смакоцце ён ацаніў на са- мы высокі бал і пасля нават краў іх. Калі Ія заспела лоры за паяданнем шакаладу, то вырашыла адвучыць яе. Каманду «нельга» развучвалі на каробцы цукерак. Лоры выдатна запамніў гэтае страшнае слова і, па- чуўшы яго, хавае свой нос.

Жахі бабулі не апраўдаліся: малпа збольшага паводзіць сябе акуратна. На ноч лоры пакідаюць у адным з па- кояў, найчасцей у спальні Іі. Уначы ён блукае і займаецца сваімі справамі. Ён так палюбіў лазіць у шафу і грызці скураныя рэчы, што цяпер даводзіцца

носінаў. У знаёмых Іі два лоры спачат- ку ўжываліся добра, але ў выніку не сышліся характарамі, і самец пакусаў самку. Жывёл давялося рассяліць па розных пакоях.

Сваім выглядам Олівер паказвае, што яму няблага жывецца і самому. Ія кажа, што на яе лоры звятае ўвагу, толькі калі яму гэтага захочацца. За два гады ён не змог пасябраваць з Норай, абыякава ставіцца да кошки. А той, у сваю чаргу, цікава — хто ж гэта такі. Нора прынохваецца да суседа, але, як толькі малпа пачне варушыц- ца, адразу ж уцякае.

Малпа —

гэта не цацка!

У пакой падтрымліваецца «трапіч- ны клімат» — Олівер адчувае сябе камфортна пра тэмпературы не мен- шай за 22 градусы цяпла. Увогуле, вялікія і тоўстыя лоры паходзяць з Індыі, Бангладэша і краін Індакітая. Ія раскрыла страшную праўду: у Тай- ландзе гэтых звяркоў выкарыстоў- ваюць у якасці жывых мадэляў для фатаграфавання з турыстамі. Зра- зумела, дзікія малпы не выносяць прымусу і жорсткага абыходжан- ня (жывёлам выдаляюць зубы, каб яны не пакусалі кліентаў). Жывуць гэтыя лоры не больш за адзін турыстычны сезон.

— Даволі часта людзі заводзяць лоры як прыгожую цацку, — дзель- ца досведам Ія. — Пасля разумеюць: паціскаць зверу нельга, на кантакт ён ідзе слаба, і ў выніку перапрада- юць. У лоры ламаецца псіхіка: не паспеў ён прывыкнуць да аднаго гаспадара, а тут ужо іншы. Малпы не разумеюць, што адбываецца, ад чаго яны літаральна вар’яцеюць. Я не раіла б заводзіць лоры сем’ям, дзе ёсць дзеці, ці проста для забавы. Трыманне такога звярка — вялікая адказнасць.

Кожная жывёла, як і чалавек, мо- жа захварэць. Олі не стаў выключэн- нем: яму лячылі панкрэатыт. Іі вельмі пашанцавала знайсці ў Мінску ветэ- рынара, які пагадзіўся працаваць з экзатычнай жывёлай.

На развітанне Олівер паціснуў мне і Сяргею руку. Гэта вельмі краналь- нае відовішча: спрытны, але тоўсты і маленькі лоры глядзіць вам у вочы і акуратна сціскае сваімі малюсенькі- мі пальчыкамі ваш палец. Сыходзіць ад прыгажуня, які за паўтары гадзіны разняволіўся і стаў больш гуллівым, зусім не хацелася.

Кацярына РАДЗЮК.

■ Добрая справа

У КЛЯКСЫ І ВАКСЫ — НОВЫ ДОМ



«Зрабіў яго мой тата — майстар на ўсе рукі, — піша мінчанка **Вольга ПАЎЛОЎ-СКАЯ**. — А Клякса і Вакса — гэта дзве кошки з нялёгкім лёсам.

Ім давялося зведаць і хо- лад, і голад, пакуль яны не па- трапілі да Ніны Уладзіміраўны. І калі Кляксу проста забралі з вуліцы, адкармілі і адмылі, то з Ваксай жанчыне давялося паняньчыцца. Кошка была па- родзістай, але, хутчэй за ўсё, з-за невялікай неадпаведнас- ці пародзе ад яе рашылі па- збавіцца і проста выгналі на вуліцу, дзе яна падхапіла смя- ротную кашачую інфекцыю. У прытулку гаротніцы не маглі дапамагчы, і Ніна Уладзіміраў- на, параіўшыся з мужам, за- брала Ваксу дадому. Яе прый- шлося на доўгі час ізаляваць ад Кляксы, бо магла заразіць здравую кошку. Ніна Уладзі- міраўна выходжвала хворую некалькі месяцаў, трымаючы ў асобным пакоі. Даводзіла- ся нават штотарз пераапра- нацца — здымаць адзенне, у якім жанчына знаходзілася каля хворы кошки, каб толькі не разнесці заразу. Увесь гэ- ты час муж быў побач і па- дтрымліваў усіх «дзяўчынак». Зараз з кошкамі ўсё добра, і іх жыццю можна толькі пазай- здросіць. У кватэры створаны ўсе ўмовы, каб Клякса і Вакса адчувалі сябе як у раі: кіпця- точкі, ляжанкі, кошчыкі, цацкі... Як кажа адзін наш знаёмы, «мне б так дзень пажыць».



Адкуль мы ўсё гэта ведаем? Неяк «мама Кляксы і Ваксы» (як сябе жартам называе Ніна Уладзіміраўна) убачыла на пра- стогах інтэрнэту каціны домік сваёй мары. Або домік кацінай мары? І патэлефанавала нам, бо ведала, што ў нашага таты залатыя рукі, — і зараз у яе гадаванак новае экалагічнае жыллё з дрэва. Хай у кожнага катка будзе свой домік!



Фота Сяргея НІКАНОВІЧА

Пачуццё голаду перамагло пачуццё страху перад чужымі людзьмі.

звяркоў, потым стала перапісвацца з гаспадарамі такіх малпаў. Некаль- кі месяцаў на роздум — і ўрэшце Ія, нікому нічога не сказаўшы, паехала на выхадныя ў Маскву, а вярнулася ўдваіх з Оліверам.

— Я живу з бабуляй і сястрой, дык бабулі патлумачыла, што прывя- зу невялікую малпачку, — узгадвае Ія. — Аднак яна, вядома ж, уявіла сабе макаку, якая разносіць дом ушчэнт. Цяпер бабуля вельмі прывязалася да Олівера і нават заве яго сваім пра- ўнукам.

«Праўнук», зразумеўшы сваё прывілеяванае становішча ў гэтай сям’і, дазваляе сабе розныя выбры- кі. Напрыклад, ён можа раптоўна запусціць сваю лапу ў талерку Іі і вычапіць сабе нешта смачнае. І гэта нягледзячы на тое, што гаспадыня

заклейваць дзверкі скотчам. Ранкам Олівер можа залезці да Іі пад коўдру і спаць. Альбо пачне перабіраць вала- сы сваёй гаспадыні...

Мы заўважылі, што Оліверу пада- баецца яго жытло: звярок з задаваль- неннем вяртаецца ў свой домік. Клет- ка прасторная і выдатна абстаўленая. Акрамя кармілкі, пайлкі, ёсць невялікі домік з какосавай шкарлупіны, у які Ія кладзе розную смакату, цацкі. Уні- зе ляжыць пялюшка для туалетных патрэбаў.

— Олі вельмі любіць свой дом і падтрымлівае чысціню ў ім, — рас- па- вядае пра свайго гадаванца Ія.

Можна было б завесці яму сяброў- ку, але Ія кажа, што тут не ўсё так проста. Лоры павінны жыць разам, толькі пасля перыяду заляцанняў яны пераходзяць да наступнага этапа ад-